



Сергій Анатолійович ТЮЛЕНОВ,
кандидат економічних наук
(Національний науковий центр «Інститут
судових експертиз ім. Засл. проф.
М. С. Бокаріуса» Міністерства юстиції
України, м. Харків)

ЗАСТОСУВАННЯ ФОТОЗЙОМКИ ТА ВІДЕОЗАПИСУ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ РЕЙДЕРСТВОМ

Забезпечення швидкого, повного та неупередженого розслідування певною мірою зумовлено криміналістичним забезпеченням цієї діяльності. Однією зі складових такого забезпечення є техніко-криміналістичне, яке традиційно пов'язують із фотозйомкою, звукозаписом і відеозаписом, а також використанням можливостей інформаційних систем та інших технічних засобів, використання яких пристосовано до потреб кримінального судочинства. В юридичній літературі вагому увагу приділяють визначенню правових і організаційних засад здійснення слідчої фотозйомки, звуко- та відеозапису, та попри наукову розробленість окресленої проблематики, слід констатувати, що їм притаманна певна специфіка, що зумовлена категорією кримінальних правопорушень щодо яких відкрито провадження. Так і особливості техніко-криміналістичного забезпечення розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із рейдерством доки не знаходили свого висвітлення в юридичній літературі. Ураховуючи те, що протидія кримінальним правопорушенням цього виду є одним із пріоритетних завдань діяльності багатьох державних органів, мету статті сформульовано як визначення особливостей застосування слідчої фотозйомки, звуко- та відеозапису під час проведення слідчих (розшукових) і процесуальних дій у кримінальних провадженнях щодо розслідування рейдерства.

Ключові слова: кримінальне правопорушення, досудове розслідування, рейдерство, техніко-криміналістичне забезпечення розслідування, фотозйомка, відеозапис, звукозапис, слідча (розшукова) дія, процесуальна дія.

Постановка проблеми. Створення та впровадження належних

механізмів охорони і забезпечення гармонійного функціонування суб'єктів господарювання вже тривалий час визнаються пріоритетними напрямками діяльності багатьох виконавчих органів різної відомчої належності. Це, зокрема, пов'язано з потребою унеможливлення протиправних посягань на права та законні інтереси, а також активи та власність приватних підприємств, власників земель сільськогосподарського призначення, фермерських господарств, агрохолдингів та інших суб'єктів господарювання.

На шляху забезпечення ефективної протидії кримінальними процесуальними методами кримінальним правопорушенням, у яких вбачаються ознаки рейдерства, важливо забезпечити, щоб практичні проблеми завжди знаходили своє наукове осмислення, тобто забезпечувалася б теоретико-експериментальна розробленість окремих аспектів правозастосовної діяльності. Неабияку роль в ефективному провадженні діяльності щодо протидії злочинності рейдерської спрямованості, відіграє техніко-криміналістичне забезпечення.

Висвітленню та вирішенню проблем техніко-криміналістичного забезпечення розслідування злочинів присвячено роботи багатьох українських вчених. Загальнотеоретичні аспекти техніко-криміналістичного забезпечення діяльності органів досудового розслідування розкрито в наукових працях В. А. Журавля¹, М. В. Капустіної², В. В. Коваленка³, С. П. Лапти⁴, О. В. Лисенка⁵, Н. В. Павлюк⁶, Ю. М. Черноус⁷, В. Ю. Шепітька⁸ та багатьох інших. Особливості криміналістичного забезпечення розслідування кримінальних правопорушень певного виду або групи, розкрито у наукових доробках А. Ф. Волобуєва⁹, В. О. Гусевої¹⁰, Б. О. Павлишина¹¹, Р. Л. Степанюка¹, О. В. Таран² та ін. Ґрунтовні

¹ Журавель В. А. Автоматизовані інформаційні системи як засіб забезпечення ефективності досудового розслідування. *Теорія та практика судової експертизи і криміналістики*: зб. наук. пр. / редкол.: А. І. Лозовий, В. Ю. Шепітько та ін. Харків: Право, 2015. № 15. С. 13–21.

² Капустіна М. В. Поняття техніко-криміналістичних засобів забезпечення протидії злочинам. *Теорія і практика правознавства*: електрон. наук. фак. вид. Харків: НЮУ ім. Я. Мудрого, 2014. Вип. 2 (6). С. 24–34.

³ Коваленко В. В. Застосування науково-технічних засобів спеціалістами під час проведення слідчих дій: монографія. Луганськ: РВВ ЛДУВС, 2007. 248 с.

⁴ Степанюк Р. Л., Лапта С. П. Новітні зарубіжні розробки та перспективні дослідження у галузі техніко-криміналістичного забезпечення протидії злочинності. *Право і безпека*. 2017. № 2 (65). С. 96–101.

⁵ Лисенко О. В. Криміналістичне забезпечення розшуку осіб, які переховуються від органів досудового розслідування та суду: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Київ, 2016. 18 с.

⁶ Павлюк Н. В. Поняття та інноваційні засади техніко-криміналістичного забезпечення розслідування злочинів *Теорія та практика судової експертизи і криміналістики*. 2015. № 15. С. 96–104.

⁷ Черноус Ю. М. Криміналістичне забезпечення досудового слідства у справах про злочини міжнародного характеру: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.09. Київ, 2013. 32 с.

⁸ Шепітько В. Ю. Техніко-криміналістичне забезпечення органів досудового слідства та якість слідчої діяльності // *Вибрані твори = Избранные труды*. Харків : Апостіль, 2010. С. 82–85.

⁹ Волобуєв А. Ф. Наукові основи комплексної методики розслідування корисливих злочинів у сфері підприємництва: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.09. Харків, 2002. 42 с.

¹⁰ Гусева В. О. Криміналістичне забезпечення розслідування кримінальних правопорушень, вчинених проти працівників правоохоронних органів: поняття та складові. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2021. № 3 (94). С. 243–253. <https://doi.org/10.32631/v.2021.3.22>.

¹¹ Павлишин Б. О. Поняття «техніко-криміналістичного забезпечення» розслідування злочинів

напрацювання вчених створили належне підґрунтя для розуміння сутності, напрямів розвитку окремих аспектів криміналістичного забезпечення розслідування кримінальних правопорушень на сучасному етапі. Та попри ґрунтовність наукових розробок, усе ж таки слід констатувати, що ця проблематика в контексті досліджуваних нами кримінальних правопорушень відрізняється власне притаманною їй специфікою, тому відсутність комплексних досліджень питань техніко-криміналістичного забезпечення розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із рейдерством, негативно позначається на практичній діяльності правоохоронних органів.

Виклад основного матеріалу. Під «техніко-криміналістичним забезпеченням розслідування» розуміють окрему складову криміналістичного забезпечення, що передбачає створення наукового підґрунтя застосування засобів і методів, а також прийомів діяльності щодо залучення до вирішення практичних завдань спеціальних знань і технічних засобів, розробку відповідних криміналістичних рекомендацій³. Саме тому деякими вченими-криміналістами в юридичній літературі висловлено пропозиції щодо розкриття цієї проблематики в межах такого структурного компонента криміналістичної методики як особливості використання спеціальних знань. На нашу думку, усе ж таки це питання потребує додаткового ґрунтового дослідження, зокрема, зважаючи на те, що застосування техніко-криміналістичних засобів не завжди вимагає залучення спеціаліста або експерта, оскільки самостійно застосовуються стороною обвинувачення. Концептуально це не цілком узгоджується з теоретико-праксеологічними засадами використання спеціальних знань, де обов'язковим є залучення компетентного фахівця у галузях науки та техніки, мистецтва і ремесла. Тому вважаємо за потрібне визначити особливості застосування традиційних технічних засобів, якими вважаються засоби фотозйомки, звуко- та відеозапису під час розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із рейдерством.

Особливості застосування фотозйомки, звуко- та відеозапису в кримінальному провадженні визначаються положеннями чинного кримінального процесуального законодавства, зокрема, які визначають порядок фіксування кримінального провадження й особливості проведення слідчих (розшукових) та інших процесуальних дій. Матеріали фотозйомки, звуко- та відеозапису за певних умов можуть визнаватися документами, а отже, набувати статусу доказів у кримінальному провадженні. Проте, як слушно зауважує Н. В. Павлова, суд може не брати до уваги подібні

проти життя і здоров'я особи *Вісник Академії адвокатури України*. 2014. № 3 (31). Т. 11. С. 116-123.

¹ Степанюк Р. Л. Криміналістичне забезпечення розслідування злочинів, вчинених у бюджетній сфері України: монографія / за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. А. Ф. Волобуєва. Харків: НікаНова, 2012. 382 с.

² Таран О. В. Криміналістичне забезпечення розслідування злочинів, пов'язаних з порушенням вимог законодавства про охорону праці: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.09. Київ, 2013. 34 с.

³ Черноус Ю. М. Криміналістичне забезпечення розслідування злочинів: монографія. Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2017. С. 318.

матеріали, у тому числі, якщо вони здобуті з порушенням визначеної законом правової процедури, із порушенням прав, свобод і законних інтересів учасників відповідної процесуальної дії тощо¹. Водночас разом із дотриманням ряду правових вимог, важливо враховувати ще й організаційні засади провадження відповідної діяльності.

Слідча фотографія застосовується представниками органів досудового розслідування під час проведення слідчих, негласних слідчих (розшукових) дій та інших заходів для фіксації їх перебігу та результатів. Основне її призначення полягає у закріпленні обстановки на місці проведення слідчих (розшукових) і процесуальних дій, присутності під час їх проведення окремих осіб, зовнішнього вигляду та стану об'єктів і процесів матеріального світу, їх окремих ознак, зокрема і з відображенням невидимих або слабовидимих деталей, елементів, реквізитів тощо².

Під час розслідування рейдерства, у випадку фактичного блокування роботи підприємства, виникає потреба у фіксації осіб, які, наприклад, перешкоджають вільному пересуванню його працівників та техніки. Зафільмовані матеріали в подальшому можуть бути скеровані на експертне дослідження задля ідентифікації особи, яка могла бути причетна до вчинення рейдерського захоплення підприємства. Тому важливо застосовувати сучасні технічні засоби, задля забезпечення виготовлення порівняльних зразків належної якості. Якщо було захоплено земельну ділянку сільськогосподарського призначення, то застосування фотозйомки стане принагідним ще й під час фіксації техніки, що застосовується для оброблення землі, а також фіксації слідів рілля, збору врожаю та інших дій, що засвідчують протиправність поведінки окремих осіб.

При застосуванні фотозйомки (як слідчої, так і експертної) важливим є дотримання ряду правил і вимог, що стосуються порядку виготовлення й оформлення фотознімків (складення фототаблиць). Це, зокрема, стосується коректних роз'яснювальних написів із зазначенням застосованих технічних засобів, підписів осіб, причетних до їх виготовлення й оформлення, засвідчення їх відтиском печаток відповідних органів тощо. При цьому відомості щодо кожного із застосованих технічних засобів підлягають ще й обов'язковому внесенню до тексту протоколу. Рекомендовано, щоб ті засоби, що застосовуються перебували на балансі відповідного правоохоронного органу, адже під час судового розгляду може виникнути потреба у додатковому дослідженні технічного засобу та носія інформації, що застосовувалися. За результатами аналізу матеріалів судової практики щодо розгляду кримінальних проваджень, пов'язаних із рейдерством, доходимо висновку, що саме такі клопотання заявляє сторона захисту у 13% справ. В обґрунтування своїх вимог вони покладають доводи щодо потреби

¹ Павлова Н.В. Оцінка на предмет допустимості як доказів матеріалів фотозйомки, звуковідозапису події злочину. Науковий вісник Дніпропетровського університету внутрішніх справ. 2017. № 1. С. 264.

² Криміналістика: криміналістична техніка : навч. посіб. / Р. Л. Степанюк, В. О. Гусева, В. В. Кікінчук та ін.; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2023. С. 61.

ознайомлення з останніми, а за неможливості задоволення подібних клопотань стороною обвинувачення, вказують про невідповідність цих доказів критеріям, що висуваються до них. Окрім цього, у разі застосування учасниками слідчої (розшукової) дії особистих технічних засобів, виготовлені фотознімки або інші матеріали, неможливо гарантувати дотримання засади таємниці досудового розслідування. Адже неодноразово окрема матеріали без надання дозволу сторони обвинувачення поширювалися в медіа або передаються зацікавленим та упередженим особам, що своєю чергою може зумовити настання негативних наслідків. Ураховуючи апробованість криміналістичної рекомендації щодо невідкладності огляду місця події¹, важливо забезпечувати підтримання технічних засобів у належному стані, адже подекуди повідомлення про вчинення дій рейдерського характеру є неочікуваним і вимагає негайної реакції.

Ураховуючи, що реалізація злочинного умислу, спрямованого на вчинення рейдерства, досить часто пов'язана з підробленням офіційних документів, їх використанням та ін., типовим під час розслідування подібних протиправних діянь, є проведення на підставі ухвали слідчого судді тимчасового доступу до речей і документів, а також обшуку з метою відшукування та вилучення документів, що використовувалися як знаряддя вчинення кримінального правопорушення або ж які підтверджують протиправність набуття права власності на активи підприємства, установи, організації тощо. Під час реалізації останніх часто виникає потреба у вилученні правостановлюючих документів суб'єктів господарювання, документів фінансової звітності, тобто тих, які можуть позначитися на подальшому функціонуванні підприємства. Тому проведення останніх може відбуватися в умовах протистояння, тобто конфлікту обумовленого вимогою вилучення таких документів.

Як слушно наголошують в юридичній літературі, адвокати, представляючи інтереси підзахисних та інших учасників обшуку, з якими укладено договір про надання відповідних послуг, нерідко зловживають своїми правами, тим самим створюючи перешкоди у проведенні слідчої (розшукової) дії. Тим паче, що під час проведення обшуку іноді раптово виникає необхідність вилучення предметів та документів, які не були зазначені в ухвалі слідчого судді про дозвіл на проведення обшуку, але під час проведення пошукових дій, з'ясувалося, що вони також мають доказове значення у кримінальному провадженні². Ба більше, у випадку проведення обшуку, тимчасово вилучене майно потребуватиме додаткового звернення з клопотанням про накладення арешту на нього, що буде проводитися із залучення власників, розпорядників цього майна, зокрема і документів. У

¹ Корнієнко В., Савчук Т. Тактичні особливості проведення огляду місця події в умовах ведення бойових дій. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2023. № 29 (2). С.169. DOI: <https://doi.org/10.32631/vca.2023.2.12>

² Венгерова Ю. Слідчі (розшукові) та інші процесуальні дії з вилучення документальних джерел доказів під час розслідування злочинів у сфері туристичної діяльності. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 12. С. 252. DOI <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2020.12.43>.

випадку відсутності належних доводів на підтвердження потреби збереження вилучених документів у сторони обвинувачення, слідчий суддя відмовить у накладенні арешту, через що ознайомлення з фактичним змістом останніх стане неможливим. Тому на нашу думку, важливим є проведення детальної фотозйомки майна та документів, що виявлені або вилучаються під час обшуку, а також під час отримання доступу до них у порядку, передбаченому ст. ст. 159–166 КПК України¹. З цією метою також можуть застосовуватися сканери або засоби копіювальної техніки. При цьому якщо виготовлення копій здійснюватиметься одразу ж під час проведення слідчої (розшукової) або процесуальної дії, важливо залучати до цього процесу та ознайомлювати з ними всіх учасників такої дії. Щодо документів, відносно яких планується ініціювання почеркознавчої експертизи або технічної експертизи документу, то оригінали останніх підлягають вилучення, а тому виготовлення їх копій є недоцільним.

Більш інформативним аніж фотозйомка, може бути застосування відеозапису. Під час розслідування кримінальних правопорушень він може використовуватися з метою фіксації: 1) статичної та динамічної інформації; 2) звукової та візуальної інформації (наприклад, вербальної і невербальної поведінки допитуваних). Це забезпечує наочне сприйняття зафіксованих відомостей, а також можливість їх аналізу під час кваліфікованого експертного дослідження з метою спростування факту тиску на підозрюваного, свідків і потерпілого слідчим, оперативними працівниками або іншими учасниками кримінального провадження та ін.

Щодо правових підстав здійснення відеозапису, то стороні обвинувачення гарантується можливість його застосування майже під час проведення всіх процесуальних дій. Відомості про їх застосування підлягають обов'язковому внесенню до протоколу, а учасники слідчої дії повідомляються про це. За таких умов відеозапис процесуальної дії стає обов'язковим додатком до протоколу. У разі використання відеозапису під час проведення допиту текст показань може не вноситися до відповідного протоколу за умови, що жоден з учасників процесуальної дії не наполягає на цьому (ч. 2 ст. 104 КПК України). Підготовлений цифровий носій із виготовленим відеозаписом підлягає пакуванню та надійному збереженню. Важливо, що за клопотанням учасників процесуальної дії застосування технічних засобів є обов'язковим (ч. 1 ст. 107 КПК України)². Винятки становить лише освідчування, що пов'язане із оголенням особи, за участю якої проводиться слідча (розшукова) дія.

Також обов'язковим є застосування аудіо-, відеозапису під час

¹ Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13.04.2012 №4651-VI // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/-4651-17> (дата звернення: 13.12.2023).

² Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13.04.2012 №4651-VI // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/-4651-17> (дата звернення: 13.12.2023).

проведення обшуку житла чи іншого володіння особи¹. При цьому тактично раціональною вважаємо пропозицію щодо одночасного застосування і фотозйомки, і відеозапису під час проведення обшуку, проведення якої правильніше доручати залученому інспектору-криміналісту², що зумовлено складністю цієї дії, зумовленої зокрема потребою реалізації комплексу заходів пошукового характеру.

Окрему увагу слід приділити застосуванню безпілотних літальних апаратів, потреба в яких є обґрунтованою під час проведення оглядів або обшуків території, площа якої є занадто великою, наприклад, земельних ділянок або територій виробництв тощо. Ця ж система може використовуватися для виявлення та контролю пересування транспорту або певних осіб, здійснення покадрової зйомки, тобто здійснення серії знімків за певний час польоту та ін³. Інтеграція дронів у криміналістичну картографію забезпечує швидкий збір даних, скорочуючи витрати, заощаджуючи час і перетворюючи отримані дані на цифрову інформацію, що забезпечує наочне сприйняття обстановки на місці проведення слідчої (розшукової) дії⁴.

Для ідентифікації особи за голосом та/або мовленням, виникає потреба в наданні судовому експерту відповідних експериментальних зразків. Порядок отримання останніх врегульовано положеннями ст. 245 КПК України. Водночас важливо брати до уваги, що під час підготовки порівняльного матеріалу застосуванню підлягають сучасні мікрофони та засоби фіксації голосу, адже технічні параметри апаратури фіксації звуку впливають на якість відібраного зразка. При цьому, бажано отримати зразки голосу та мовлення особи належної якості загальною тривалістю не менше 20-25 хвилин.

Висновки. Застосування технічних засобів фотозйомки, звуко- та відеозапису слід здійснювати з дотриманням правових та організаційних засад, а також за наявності достатніх підстав, що зумовлені тактичними завданнями розслідування. Важливим є також дотримання ряду вимог і під час виготовлення відповідних матеріалів, зокрема у разі наданню матеріальної форми підготовленим цифровим матеріалам. На підставі ретельної об'єктивної оцінки виготовлених матеріалів, зокрема встановлення їх відповідності критеріям інформативності, належної якості, достатності, точним і неухильним дотриманням правових засад під час їх виготовлення та оформлення, останнім може бути надано статус доказів під час судового розгляду. Недотримання науково обґрунтованих положень

¹ Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13.04.2012 №4651-VI // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/-4651-17> (дата звернення: 13.12.2023).

² Вуйма А. Г. Участь спеціалістів у проведенні огляду місця події під час розслідування вбивства. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2021. № 2 (93). С. 259.

³ Husieva V., Avdieiev O., Kornienko V., Kryvoruchko L. Innovative technologies as alternative means of improving the efficiency of criminal justice in Ukraine. *Amazonia Investiga*. 2022. № 11(52). Pp. 265-266. DOI: <https://doi.org/10.34069/AI/2022.52.04.28>.

⁴ Тимчишин А. М. Особливості використання спеціальних знань під час огляду місця події. *Juris Europensis Scientia*. 2023. №1. С. 150. DOI: <https://doi.org/10.32782/chern.v1.2023.28>.

суттєво позначається на можливості виконання завдань кримінального провадження. У зв'язку з тим, що окреслена проблематика є актуальною, складною та багатоаспектною, вона потребує теоретичного узагальнення та подальшого наукового осмислення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

13. Венгерова Ю. Слідчі (розшукові) та інші процесуальні дії з вилучення документальних джерел доказів під час розслідування злочинів у сфері туристичної діяльності. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. №12. С. 250–255. DOI: <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2020.12.43>.

14. Волобуєв А. Ф. Наукові основи комплексної методики розслідування корисливих злочинів у сфері підприємництва: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.09. Харків, 2002. 42 с.

15. Вуйма А. Г. Участь спеціалістів у проведенні огляду місця події під час розслідування вбивства. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2021. № 2 (93). С. 256–265. DOI: <https://doi.org/10.32631/v.2021.2.22>.

16. Гусева В. О. Криміналістичне забезпечення розслідування кримінальних правопорушень, вчинених проти працівників правоохоронних органів: поняття та складові. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2021. № 3 (94). С. 243–253. <https://doi.org/10.32631/v.2021.3.22>.

17. Журавель В. А. Автоматизовані інформаційні системи як засіб забезпечення ефективності досудового розслідування. *Теорія та практика судової експертизи і криміналістики*: зб. наук. пр. / редкол.: А. І. Лозовий, В. Ю. Шепітько та ін. Харків: Право, 2015. № 15. С. 13–21.

18. Капустіна М. В. Поняття техніко-криміналістичних засобів забезпечення протидії злочинам. *Теорія і практика правознавства*. 2014. Вип. 2 (6). С. 24–34.

19. Коваленко В. В. Застосування науково-технічних засобів спеціалістами під час проведення слідчих дій: монографія. Луганськ: РВВ ЛДУВС, 2007. 248 с.

20. Корнієнко В., Савчук Т. Тактичні особливості проведення огляду місця події в умовах ведення бойових дій. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2023. № 29 (2). С. 167–179. DOI: <https://doi.org/10.32631/vca.2023.2.12>.

21. Криміналістика: криміналістична техніка : навч. посіб. / Р. Л. Степанюк, В. О. Гусева, В. В. Кікінчук та ін.; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2023. 388 с.

22. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13.04.2012 №4651-VI // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/-4651-17> (дата звернення: 13.12.2023).

23. Лисенко О. В. Криміналістичне забезпечення розшуку осіб, які переховуються від органів досудового розслідування та суду: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09.Київ, 2016.18 с.

24. Павлишин Б. О. Поняття «техніко-криміналістичного забезпечення» розслідування злочинів проти життя і здоров'я особи *Вісник Академії адвокатури України*. 2014. № 3 (31). Т. 11. С. 116–123.

25. Павлова Н. В. Оцінка на предмет допустимості як доказів матеріалів фотозйомки, звуковідєозапису події злочину. *Науковий вісник Дніпропетровського університету внутрішніх справ*. 2017. № 1. С. 262–271.

26. Павлюк Н. В. Поняття та інноваційні засади техніко-криміналістичного забезпечення розслідування злочинів *Теорія та практика судової експертизи і криміналістики*. 2015. № 15. С. 96–104.

27. Степанюк Р. Л. Криміналістичне забезпечення розслідування злочинів, вчинених у бюджетній сфері України: монографія / за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. А. Ф. Волобуєва. Харків: НікаНова, 2012. 382 с.

28. Степанюк Р. Л., Лапта С. П. Новітні зарубіжні розробки та перспективні дослідження у галузі техніко-криміналістичного забезпечення протидії злочинності. *Право і безпека*. 2017. № 2 (65). С. 96–101.

29. Таран О. В. Криміналістичне забезпечення розслідування злочинів, пов'язаних з порушенням вимог законодавства про охорону праці: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.09. Київ, 2013. 34 с.

30. Тимчишин А. М. Особливості використання спеціальних знань під час огляду місця події. *Juris Europensis Scientia*. 2023. № 1. С. 147–152. DOI: <https://doi.org/10.32782/chern.v1.2023.28>.

31. Черноус Ю. М. Криміналістичне забезпечення досудового слідства у справах про злочини міжнародного характеру : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.09. Київ, 2013. 32 с.

32. Черноус Ю. М. Криміналістичне забезпечення розслідування злочинів : монографія. Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2017. 492 с.

33. Шепітько В. Ю. Техніко-криміналістичне забезпечення органів досудового слідства та якість слідчої діяльності // *Вибрані твори*. Харків : Апостіль, 2010. С. 82–85.

34. Husieva V., Avdieiev O., Kornienko V., Kryvoruchko L. Innovative technologies as alternative means of improving the efficiency of criminal justice in Ukraine. *Amazonia Investiga*. 2022. № 11 (52). P. 260-268. DOI: <https://doi.org/10.34069/AI/2022.52.04.28>.

Стаття надійшла до редакції 01.02.2024

Serhii A. TIULIENIEV,
PhD in Economy
(National Scientific Center «Hon. Prof. M. S. Bokarius Forensic Science Institute» Ministry of Justice of Ukraine (Kharkiv, Ukraine))

USE OF PHOTOGRAPHY AND VIDEO RECORDING DURING THE

INVESTIGATION OF CRIMINAL OFFENSES RELATED TO RAIDING

Ensuring a quick, complete, and impartial investigation is to some extent determined by the appropriate level of forensic support, one of the components of which is technical forensic support. Despite the scientific development of this problem, such components of technical and forensic support as features of photography, sound recording, and video recording during the investigation of criminal offenses related to raiding have not yet been covered in legal literature. Taking into account the fact that combating raiding is one of the priority tasks of many state bodies, the purpose of the article is defined as defining the features of the use of investigative photography, sound, and video recording during investigative (search) and procedural actions in criminal proceedings regarding the investigation of raiding.

Key words: *criminal offense, pre-trial investigation, raiding, technical and forensic investigation support, photography, video recording, sound recording, investigative (search) action, procedural action.*